

[Boligministeren]

Reglerne findes i boligreguleringslovens § 36, stk. 2, og § 37, stk. 4.

Efter § 36, stk. 2, gælder, at formanden ikke må have særlig tilknytning til grundejer- eller lejerorganisationer eller være erhvervsmæssigt interesseret i ejendomshandler.

Ud over denne generelle habilitetsregel er det i § 37, stk. 4, tillige fastsat, at retsplejelovens § 60, stk. 1, og § 62 om dommers habilitet finder tilsvarende anvendelse. Heraf fremgår bl.a., at den omstændighed, at en huslejenævnnsformand har interesse i en sags udfald, kan bevirke, at formanden er inhabil. Denne regel er central i forbindelse med habilitetsvurderingen i de enkelte huslejenævnsager og vedrører den konkrete interesse, en formand måtte have – f.eks. af økonomisk karakter – i sagens udfald.

Afgørelsen af, om den interesse, som en nævnnsformand måtte have i en konkret sags udfald, er af en sådan karakter, at formanden må anses for at være inhabil, træffes på grundlag af sagens konkrete forhold. Også styrken af den interesse, der måtte foreligge, spiller en rolle ved afgørelsen.

Med disse regler mener jeg at der i videst muligt omfang er taget højde for, at særlige interesser hos huslejenævnsformænd ikke påvirker de afgørelser, formændene træffer, ligesom det er mit indtryk, at problemer omkring huslejenævnsformænds habilitet kun består i et yderst begrænset omfang.

Det er da også min opfattelse, at de i spørgsmålet nævnte tilfælde typisk vil kunne bevirke inhabilitet, idet erhvervsmæssige interesser i huslejefastsættelsen i en konkret sag er en interesse, der som udgangspunkt vil være omfattet af retsplejelovens § 60, stk. 1, og dermed medføre inhabilitet.

For så vidt angår advokater, fremgår det af pkt. 43 i Boligstyrelsens cirkulære af 4. december 1979, at Folketingets Ombudsmand over for Boligministeriet har tilkendegivet, at praktiserende advokater af hensyn til faren for interessekonflikter ikke bør beskikkes som formænd.

På denne baggrund er det min opfattelse, at der ikke er behov for at stramme de gældende bestemmelser om huslejenævnsformænds habilitet yderligere.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 244:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om social bistand og den sociale styrelseslov m.v. (Tilkendelseskompetence m.v.).

Af socialministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 14/4 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Jan Petersen (S):**

Det lovforslag, vi nu skal behandle, indeholder ikke løsninger på alle væsentlige problemer, der er på førtidspensionsområdet. Men vi tager hul på nogle af dem.

Som de fleste erindrer, stemte Socialdemokratiet i 1992 imod udlægningen af de laveste førtidspensioner til kommunerne, og vi gjorde argumentationen for vores synspunkt gældende i betænkningen.

Vi finder ikke, at det lovforslag forstyrrer det, vi dengang sagde. Vi fandt faktisk, at med udlægning af de forhøjede almindelige førtidspensioner til kommunerne fik vi en kunstig adskillelse af de helbredsmæssige pensioner. Vi mente, at en udlægning måtte ses i sammenhæng med retssikkerheden, og vi fandt, at området måtte gennemarbejdes af et førtidspensionsudvalg. Det udvalg blev nedsat, det udvalg har afleveret sin rapport for længe siden, og nu tager vi så hul på at udmønte de dele af rapporten, som vi finder forsvarligt på nuværende tidspunkt.

Der er en række spørgsmål i rapporten, som vi derfor ikke får med i denne omgang, men som vi vil vende tilbage med senere. Det gælder funktionsevnekriteriet i forbindelse med vurderingen af pensionsansøgere, det gælder tidsfrister for sagsbehandlingen, det gælder for så vidt også en række af de initiativer, man kan forestille sig forbedrer beskæftigelsen og revallideringsinstrumenterne.

Selve lovforslaget indeholder ikke en generel udlægning af den mellemste og den højeste førtidspension til kommunerne. For os er der tale om et forsøg, som kan afklare, hvilken retning systemet på tilkendelsessiden endeligt skal have.

[Jan Petersen]

De kommuner, der ønsker at deltage i forsøget, skal opfylde den grundbetingelse, at de opretter et socialt koordinationsudvalg. Desuden fastslås det i bemærkningerne, at der skal være en variation i størrelsen af kommuner og en geografisk spredning. Derfor er der ikke tale om, at alle anmodninger kan imødekommes.

Under det videre udvalgsarbejde vil vi i Socialdemokratiet være imødekommende over for en yderligere præcisering af de vilkår, som anmodningerne skal have for at kunne imødekommes. For os er det afgørende, at de forsøg, der her indledes, ikke ødelægger den tillid og troværdighed, der skal være i et pensionssystem, hvor menneskers forsørgelse og kompensation for handicap afgøres. Vi håber, at de kommuner, som anmoder om at blive omfattet af forsøget, er sig dette meget bevidst.

Jeg vil gerne fremhæve, at det sociale koordinationsudvalg skal fremme en mere aktiv socialpolitik over for det lokale arbejdsmarked. Det er afgørende for os, at disse sociale koordinationsudvalg bliver en succes. Vi forventer derfor, at forsøget frem for alt vil medføre en mere aktiv beskæftigelses- og revalideringsindsats i lokalområderne. Uden det har forsøget ingen mening.

Vi er også indstillet på, at i sammenhæng med større ændringer i denne lovgivning skal vi se nærmere på, hvilke behov der måtte være for at se på revalideringssystemet. Vi har derfor ikke med vores tilkendegivelse om at støtte dette lovforslag endeligt sluppet muligheden for at have regional tildeling af pensioner.

Jeg skal fremhæve, at enhver decentralisering selvfølgelig udløser andre opgaver end de kendte centralt og også kan udløse visse behov for centrale funktioner. Der er indarbejdet dele af det synspunkt i lovforslaget, og jeg skal fremhæve, at Den Sociale Ankestyrelse efter forslaget også skal kunne tage sig af generelle spørgsmål og desuden får udvidet forpligtelsen til at vejlede og koordinere praksis på området. Som støtte hertil etableres et uafhængigt rådgivende udvalg under Ankestyrelsen. Det betragter vi som et fremskridt i forhold til retssikkerheden. Om det er tilstrækkeligt, må vi så få afdækket under de forsøg, der igangsættes.

Så er der en række andre elementer i lovforslaget, som vi støtter. Jeg tænker her på lovliggørelsen af den kommunale praksis om klageadgang, som er en henstilling fra Ombudsman-

den. Jeg tænker på den løsning, der er indarbejdet vedrørende ansøgte pensioner før 60-års-fødselsdagen, der først tilkendes efter 60-års-fødselsdagen. Og jeg tænker selvfølgelig ikke mindst på dagsordenen af 1. marts 1994 med opfordring om at sikre pensionisters ret til efterregulering af pensioner med tilbagevirkende kraft i op til 6 måneder. Det er her foreslået, at der skaffes lovhjemmel til det, som alle Folketingets partier var enige om.

På dette grundlag skal jeg tilkendegive vores støtte til lovforslaget.

Pia Christmas-Møller (KF):

For Det Konservative Folkeparti er det et vigtigt overordnet princip, at den, der har det økonomiske ansvar, også har den besluttende kompetence. Det giver nu engang i langt, langt de fleste situationer det bedste resultat.

Det princip kombineret med ønsket om, at beslutningerne skal træffes så tæt på borgerne som muligt, var baggrunden for, at KV-regeringen i folketingsåret 1990-91 foreslog, at kommunerne skulle have den fulde tilkendelseskompetence i førtidspensionssager m.v.

Vi kom imidlertid kun igennem med en delvis udlægning. Kompromiset blev dengang, at udlægningen skulle gennemføres i to faser. I fase 1 fik kommunerne kompetence i sager vedrørende almindelig og forhøjet almindelig førtidspension. Samtidig skulle fase 2 følges af en udvalgsberetning. Man skulle altså nedsætte et udvalg, som skulle opstille en model for, hvordan man kunne udlægge resten af førtidspensionsområdet. Vi skulle så i foråret 1992 være godt klædt på til lovgivning.

Sådan kom det ikke til at gå. Udvalgsarbejdet blev forsinket, men det er ikke hele forhistorien. Der har også været megen politisk trænering, og lovgivningen er blevet udskudt i flere omgange.

I mellemtiden har vi høstet erfaringer fra de to kommuner, som inden for rammen af et frikommuneforsøg har haft den fulde kompetence, og erfaringerne herfra er positive, rigtig positive.

I februar 1990 fik vi så Førtidspensionsudvalgets rapport, som også anbefaler en fuld udlægning af kompetencen. Førtidspensionsudvalget har leveret et godt arbejde, så nu må man sige, at alt er gennearbejdet og grydeklart lige til at gå til for regeringen.

[Plia Christmas-Møller]

Men hvad er der så kommet ud af det? Jo, med dette forslag har regeringen med al ønskelig tydelighed demonstreret sin usikkerhed og interne uenighed. Regeringen har så at sige valgt at gå et skridt længere ud i åen, og den har så i skræk for at blive våd iklædt sig en mængde bureaukrati i form af nye udvalg og ansøgningsprocedurer m.v., alt sammen uden at man når over på den anden side af åen. Det virker temmelig molboagtigt.

Regeringen lægger således op til, at kommuner kan få lov til at få den fulde beslutningskompetence, hvis de ansøger socialministeren om det. Allerede her bliver forslaget noget uklart, for på den ene side står der, at kommunerne kan ansøge ministeren, og at betingelsen for, at de kan påregne at få et imødekommande svar, er, at kommunerne etablerer et socialt koordinationsudvalg. Det er sådan set klart nok, og umiddelbart må man forstå det sådan, at enhver kommune, som ansøger ministeren, og som har denne betingelse i orden, vil få imødekommet ansøgningen. Men når man så læser videre i lovforslagets bemærkninger, så melder tvivlen sig igen, fordi her står, at der vil blive lagt vægt på, at der opnås variation i størrelse og geografisk spredning af de kommuner, der får tilladelse til at få overført den fulde kompetence.

Hvad er det for geografiske kriterier, ministeren vil lægge ind i forbindelse med tildelingen af ret til at få fuld kompetence til de enkelte kommuner? Forestiller ministeren sig en samlet landskvote? Forestiller ministeren sig en kvote opdelt mellem Jylland og øerne, eller er det en kvote inden for hvert amt? Det er meget uklart.

Og endnu mere uklart bliver det, når man lidt længere henne i bemærkningerne læser, at man gerne ser, at kommunerne laver tværkommunale udvalg, sådan at flere kommuner kan gå sammen om at etablere et socialt koordinationsudvalg. Det kan blive lidt svært, hvis ministeren har tænkt sig at håndtere tildelingen meget stringent. Hvis man forestiller sig, at Nyborg Kommune får godkendt at få den fulde kompetence og f.eks. Odder Kommune får det samme, hvordan skal de kunne etablere et tværkommunalt socialt koordinationsudvalg med et rimeligt arbejdsindhold? Det vil jeg gerne have at ministeren svarer på.

Vi synes altså, det er lidt pauvert, det, regeringen lægger op til, men vi noterer da, at det er en bevægelse i den rigtige retning.

Med hensyn til spørgsmålet om ændring af alderskriteriet kan vi give tilslutning til, at det er alderen på ansøgnings tidspunktet, der skal være afgørende.

Med hensyn til spørgsmålet om lempelse af udgangen til at medtage fortidspension til udlandet vil vi under udvalgsarbejdet stille nogle mere teknisk prægede spørgsmål: Hvad er baggrunden for, at det kommer op i denne omgang? Hvad er behovet i realiteten?

Vi har en stribe mere teknisk prægede spørgsmål, som vi vil stille ministeren i udvalget, men det mere principielle, hvordan ministeren vil styre tildelingen til de enkelte kommuner, vil vi gerne have svar på i dag.

Else Winther Andersen (V):

Dette lovforslag er jo en forlængelse af lovforslag nr. L 62 fra folketingsåret 1990-91, hvor KV-regeringen fik gennemført, at kommunerne fik kompetencen til tilkendelse af førtidspension og den forhøjede almindelige førtidspension.

Det medførte også, at vi fik det udvalgsarbejde, som allerede er nævnt, og jeg vil gerne her kvittere for det udvalgsarbejde, der blev lavet. Det var et seriøst og grundigt arbejde, der gav et godt grundlag for at kunne arbejde videre med tingene.

Jeg må så sige, at dette lovforslag har været noget længe undervejs, inden vi er nået så langt, at vi nu er fremme ved målstregen, og jeg må spørge, om det er rimeligt, at vi skal have det hastværk for at få forslaget gjort færdigt, når vi er kommet så langt hen i folketingsåret. Havde det ikke været rimeligt, om det var blevet fremsat tidligere, så der havde været ordentlig tid til at behandle det?

Jeg må også sige, at lovforslaget ikke er blevet bedre af, at det har været så lang tid under forberedelse i gryderne. Det bærer derimod præg af, at mange har skullet sætte deres fingeraftryk og deres smag på gryderetten, og det er den bestemt ikke blevet bedre af.

Men jeg vil gerne fastslå, at efter Venstres opfattelse skal det, at der bliver tilkendt en pension, være det sidste, man gør. Forinden skal man have afprøvet alle revalideringsmulighederne, de skal være udtømt. Det var jo og-

[Else Winther Andersen]

så det, udvalget havde med som sin konklusion.

Kommunerne har jo bevist, at de kan magte opgaven med at tilkende førtidspension og forhøjet almindelig førtidspension. Det er nemlig det sværeste, vi har lagt ud, og det er det letteste, der er tilbage. Derfor kan jeg ikke forstå, at regeringen nu er blevet bange for sin egen skygge og ikke har lagt den fulde kompetence ud til alle kommuner, men kun tager nogle af dem. Jeg kan ikke sige andet end, at det, vi her er inde på, bliver en gang dobbeltadministration.

Jeg vil derfor spørge ministeren: Hvor mange kommuner havde man tænkt sig skulle være med i det her? Ja, hvor i landet skal de ligge? Er det dem, der kommer først til mølle, som først får kornet malet? Og kan man risikere, at det er de største kommuner, der skal bevise, at de kan løse denne opgave? Hvad så med de mindre landkommuner, der jo indtil nu også har vist, at de har kunnet magte det?

Derudover tales der om et koordinationsudvalg, hvor læger og arbejdsmarkedets parter og kommunens folk sætter sig sammen. Det kan være meget gavnligt, at man lokalt ser på arbejdsmarkedet og på, hvordan det fungerer med at få folk med en resterhvervsevne ud på en arbejdsplads. Jeg tror godt, der kunne blive et positivt samarbejde ud af det, men i betragtning af alle de opgaver, dette koordinationsudvalg skal tage sig af uden at have en selvstændig kompetence – hvad jeg mener det er ret væsentligt at det ikke skal have – så må jeg notere mig, at det kan gå hen og blive en betonklods i stedet for et sted, hvor man udvikler ideer og samarbejde. Det vil jeg godt sige fra starten af.

Jeg vil også gerne spørge ministeren: Hvor er forenklingen henne i det her? Vi beholder stadig væk revaliderings- og pensionsnævnene til de kommuner, der ikke får udlagt kompetencen. Det er en dyr model at vælge, det er i den grad et dobbelt system. Og hvor er forenklingen henne, når vi stadig væk har de samme satser for betalingen af pensionen? Jeg savner i den grad også funktionsevnen. Hvor er den henne? Den nytænkning har vi jo haft oppe at vende på et tidligere tidspunkt, og den skulle vi have haft med.

Så er der selve den økonomiske beregning af det her; det vil vi i udvalget stille nogle spørgs-

mål om. Hvordan har man fundet frem til, at det lige nøjagtig bliver 33 mio. kr., når man når frem til år 2001, fordi man tilkender de 59-årige alderspension? Jeg vil da godt se, hvordan det lige nøjagtig kan rammes. Jeg synes, det er et meget højt tal.

Jeg kan sige her ved førstebehandlingen, at Venstre principielt går ind for, at så megen kompetence som overhovedet muligt kommer ud til kommunerne. Men hvordan vi stemmer i den sidste ende, vil afhænge af, hvordan udvalgsarbejdet går.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I SF synes vi altså, at dette forslag slår alle rekorder i uforståelighed. Det gør det, fordi det er så overbureaukratisk, at man tager sig til hovedet. Vi spørger os selv i SF: Hvad handler det her om? Handler det om en regering, som ikke kan blive enig, og derfor skal den ene part have lidt med, og den anden part skal også have lidt med, og så bliver det et makværk, der kommer ud af det, som vi ikke kan være bekendt?

Jeg vil anbefale regeringen: Se nu at blive enige om, hvorvidt I vil udlægge eller I ikke vil udlægge! For den måde, det her er skruet sammen på, er uanstændig. Det er uanstændigt over for dem, der er brugere af dette system, men det er ærlig talt også uanstændigt over for Folketinget. Man kan da ikke lave den slags love i det her land, hvor der bor 5 millioner mennesker – alene det tal siger jo noget om, hvorfor man skal være lidt påpasselig med alt det her udlægning, for 5 millioner mennesker er altså ikke ret mange.

Hvorfor skal vi ikke have ensartede regler for pensionister og for handicappede i et lille land med 5 millioner mennesker? Hvorfor skal vi have det sådan, at hvis man er så heldig at bo i en god kommune med stor social forståelse, så bliver man som handicappet betragtet som én, der skal have al mulig hjælp, men bor man i en kommune, hvor der er klem på pengene, så kommer man i klemme? Det behøver slet ikke at være, fordi de ikke vil hjælpe de handicappede, men der er klem på pengene, for det er måske en kommune, der har et lavt skattegrundlag, og hvad ved jeg, og som ikke har haft mange rige mennesker boende – for slet ikke at tale om den lille landkommune, som måske har to handicappede, som er af-

[LIII Gyldenkilde]

hængige af en bil, så de kan komme lidt rundt. Der kan man komme i den situation, at man skal sidde og bevilge, om nu naboens søn eller datter kan få en bil eller ej, og nogle vil jo sige: Kan de i den kommune ikke komme ind i nogle overvejelser, om de nu kan lide dem dér eller ej, eller de faktisk mener, familien selv har råd til det, eller hvad det nu kan være? Jeg synes, det går for vidt, når man lægger det ud på den måde, der her er tale om.

Hvis man vil udlægge – hvilket jeg ikke er tilhænger af, SF er ikke tilhænger af det – så synes jeg, man skal komme med et klart forslag på området, der viser, at det er det, man vil, og ikke et forslag, som siger: De kommuner, der gerne vil udlægge det her, kan få lov til det. Der kan jo ikke blive tale om, at handicappede og pensionister kan få ensartede vilkår på denne måde.

Jeg synes, det er noget makværk, og så synes jeg, at det er helt utroligt over for Folketinget. Vi har siger og skriver 17 arbejdsdage tilbage, tror jeg, og så kommer man med et forslag om udlægning på så væsentlige områder. Man har ikke taget hensyn til, hvad Førtidspensionsudvalgets baggrund for at sige ja til det her har været. Jeg erkender, at der er lavet en tyk rapport, og jeg har læst den grundigt, men man tager jo ikke hensyn til det, der står i den. Så kan man da ikke bruge den til at sige, at det i rapporten anbefales, at vi gør det, for det anbefales kun under nogle bestemte forudsætninger, som ikke er med i lovforslaget. Så helt ærligt: Jeg synes ikke, man kan være det bekendt.

Hvordan skal dette forslag kunne behandles færdigt på 17 dage? Når handicaporganisationer og pensionistorganisationer osv. skal kunne komme ind i deputationer og forklare os, hvor der er nogle ting, der ikke er så gode, og hvor der måske er nogle ting, der kan gøres bedre, hvordan skal det arbejde så overhovedet kunne gennemføres på 17 dage? Det kan jeg ærligt talt ikke finde ud af.

Lad mig sige til sidst, at der selvfølgelig er én ting i forslaget, vi går ind for, fordi vi selv har foreslået det, og det er den efterregulering af pensionerne, som jo især kom frem i lyset efter den skattereform, som regeringen lavede, og som jeg skal skynde mig at sige, at SF ikke støttede. Selvfølgelig skal pensionister have lov til at få efterreguleret deres pension. Vi havde gerne set, at de kunne få efterreguleret

fuldt ud; vi kunne ikke nå så langt, men vi nåede til, at de kunne få efterreguleret for 6 måneder. Det punkt støtter vi selvfølgelig, for det har vi som sagt selv foreslået.

Lad mig så lige bruge det sidste øjeblik, jeg har tilbage af min taletid, til at sige: Det er min erfaring – og jeg ved godt, at andre har nogle andre erfaringer – at dér, hvor arbejdsmarkedets parter sætter sig ind i nogle udvalg, ender det i bureaukrati og forhalen, så der næsten ikke sker noget, og fantasien får overhovedet ikke lov til at råde. Det bliver ren beton, og jeg håber ikke, at dette forslag gennemføres på den måde, som det er stillet op.

Steffen Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet vil ikke bruge helt så stærke ord om lovforslaget som den forrige ordfører, men vi vil dog erklære os enige i det synspunkt, at det ikke er realistisk at færdigbehandle forslaget i denne folketingsssamling. Vi vil også indtage en skeptisk holdning under udvalgsbehandlingen.

Kernen i forslaget er jo, at kommunerne efter ansøgning skal kunne få tildelt kompetencen til at tilkende alle typer førtidspension, en kompetence, som i dag ligger i nogle nævn under amterne. Der har været gennemført et frikommuneforsøg i Ballerup, som er omtalt i bemærkningerne.

For at kunne administrere denne overførelse af kompetencen foreslår man her, at der i kommunerne skal nedsættes et socialt koordinationsudvalg, der kan sikre, at kommunerne har den nødvendige ekspertise, eller som i hvert fald kan bistå kommunerne med det. Men bliver det udvalg ikke et vældig bureaukratisk organ?

Det er et udvalg med repræsentation fra fagbevægelsen, arbejdsgiverne, praktiserende læger, erhvervsuddannelser, invalideorganisationer og kommunalbestyrelsen, og der kan så indkaldes andre personer til at medvirke ad hoc i udvalgsarbejdet. Jeg tror, det vil blive en tung klods for kommunernes sociale forvaltninger at skulle holde disse udvalg i gang, og der er stor risiko for, at opgaverne drukner i bureaukrati.

Samtidig lægger forslaget op til, at Den Sociale Ankestyrelse centralt skal sikre en ensartet praksis. Der skal bl.a. etableres et rådgivende udvalg under Den Sociale Ankestyrelse –

[Steffen Kjærulff-Schmidt]

igen med mange udmærkede repræsentanter for fagbevægelse, arbejdsgiverorganisationer osv. – men vil det ikke alt sammen drukne i intern rådgivning og interne udvalg?

Det, som umiddelbart kan være besnærende og taltalende ved forslaget, er det princip, at man vil lægge tilkendelseskompetencen så tæt på de borgere, som afgørelserne drejer sig om. Det er vi klart tilhængere af i Fremskridtspartiet, men vi mener slet ikke, at de undersøgelser, der foreligger i forbindelse med Ballerupforsøget, giver tilstrækkelig entydige resultater til, at man på nuværende tidspunkt kan bygge videre på dem.

Vi er også enige i det, der har været nævnt fra andre ordføreres side: at forslaget virker lidt halvhjertet, lidt usikkert. Det virker, som om regeringen selv nærer en frygt for, at tingene kan komme til at virke lidt bureaukratisk og med lidt spredt og uensartet praksis. Ikke mindst det med den geografiske spredning af de kommuner, man vil give tilladelsen til, virker tøvende og usikkert.

Vi går ind for nærhedsprincippet, og vi vil også godt overbevises om, at der kunne ligge nogle reelle gevinster i en bedre sagsbehandling, en kortere sagsbehandlingstid eller i økonomien, men vi tvivler på, at vi bliver overbevist.

I forslagets bemærkninger omtales en merudgift på 12,5 mio. kr. allerede i år, stigende til 53 mio. kr. om 7 år. Man siger så, at det er noget, der må forhandles nærmere med kommunerne, men her savner vi egentlig nogle udtalelser fra kommunerne, nogle høringssvar og noget fyldigere baggrundsmateriale for at gå videre med lovforslaget.

Men vi er naturligvis som sædvanlig parat til en saglig drøftelse under udvalgsarbejdet.

Sonja Albrink (CD):

I spørgsmålet om at give kommunerne den fulde kompetence i sager om tilkendelse af førtidspension har CD altid været optaget af sikkerheden for, at den instans, der tilkender pensionen, nu også har den fornødne ekspertise.

Dernæst betyder det meget for CD, at der er ensartethed i den praksis, der er på landsplan. Der skal være sikkerhed omkring folks ret til at få samfundets hjælp, når deres muligheder for at komme op på pinden igen er udtømt.

Det forslag, som socialministeren er kommet med, efter at det nu er blevet udskudt et par gange, må siges at være meget moderat med hensyn til at gå videre med udlægning af tilkendelseskompetencen. Der stilles ikke krav til kommunerne om at påtage sig opgaven her og nu, men de vil kunne ansøge om at få kompetencen tillagt, og derved kan de selv afgøre, om de er parat til det og føler sig i stand til at gå videre.

Lovforslaget gør meget ud af omtalen af ensartet praksis både i bemærkningerne og ved kravet om at oprette sociale koordinationsudvalg i kommunerne. Hertil kommer de bestemmelser, der angår Den Sociale Ankestyrelse, som også får udvidet sin kompetence. Det synes vi i CD er en lempelig fremgangsmåde.

CD har også bemærket, at De Samvirkende Invalideorganisationer vil komme med vurderinger og uddybende kommentarer under udvalgsbehandlingen. Det ser vi i CD meget frem til.

Men jeg må samtidig sige, at når De Samvirkende Invalideorganisationer i en meddelelse til Folketingets partier fra hovedbestyrelsesmødet for et par dage siden kalder lovforslaget for en hovedkulds ændring af lovgivningen, så synes jeg nok, at de skyder en lille smule over målet. Socialministeren må være i sin gode ret til at fremsætte lovforslag, sådan som det også har været besluttet siden vedtagelsen af loven fra 1991, som jo gav startskuddet til kompetenceudlægningen.

Jeg håber, at De Samvirkende Invalideorganisationer alligevel vil bidrage konstruktivt, for selvfølgelig er der brug for at kende synspunkterne også fra den side. Det ændrer dog ikke ved den kendsgerning, at det er Folketinget, der vedtager og har ansvaret for lovgivningen.

Jeg vil ikke gå ind på forslagets enkelte dele nu, men blot udtrykke tilfredshed med, at det nu bliver ansøgerens alder på ansøgningstidspunktet, der bliver afgørende for, hvilken pension – forhøjet, almindelig eller almindelig førtidspension – en person kan tilkendes.

Jeg skal slutte med at sige, at vi kan stemme for socialministerens forslag, og vi forventer en god og positiv udvalgsbehandling.

Dorit Myltoft (RV):

Undertitlen til lovforslaget er: »Tilkendel-

[Dorit Myltoft]

seskompetence m.v.«, og »m.v.« dækker de fleste af forslagene til ændring af den sociale pension, men det er spørgsmålet om tilkendelseskompetencen, der har været mest opmærksomhed omkring.

Med dette forslag trædes der endnu et lille bitte skridt i retning af fuld udlægning af tilkendelseskompetencen til kommunerne. Når det sker trinvis, er det naturligvis, fordi der er usikkerhed om, hvorvidt en centralt styret tilkendelsesprocedure eller en decentral tilkendelsesprocedure er bedst set fra de berørte menneskers side og set i lyset af retssikkerheden. For Det Radikale Venstre er det væsentligt, at de berørte parter bliver hørt og er med i den fortsatte beslutningsproces.

Det Radikale Venstre går ind for decentralisering, men med måde, og dette hensyn synes vi er tilgodeset i lovforslaget:

For det første ved, at kommunerne kan søge om at få tilkendelseskompetencen udlagt; der er altså endnu ikke tale om fuld udlægning. Vi er overbevist om, at de kommuner, der ønsker at have kompetencen, er parat til at tilvejebringe de bedst mulige vilkår for handicappede medborgere.

Dernæst ved, at de kommuner, som får tilkendelseskompetencen udlagt, skal oprette et socialt koordineringsudvalg, hvor der er repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, praktiserende læger, erhvervsuddannelserne og invalideorganisationerne, og hvor der bl.a. skal rådgives ved etablering af og udvikling af arbejdstilbud, herunder beskyttet beskæftigelse og andre aktiverende foranstaltninger.

Og endelig ved, at Den Sociale Ankestyrelse i højere grad kan følge kommunernes praksis og om nødvendigt tage drøftelser med og afgive henstilling til kommuner med afvigende praksis.

Af lovforslagets øvrige punkter vil jeg fremhæve de nye regler om personer, der kort før deres 60-års-fødselsdag søger om førtidspension.

Det Radikale Venstre støtter alle lovforslagets punkter.

Lysholm Christensen (KRF):

Med det foreliggende lovforslag gives der mulighed for at udlægge kompetencen til tilkendelse af alle typer førtidspensioner til en række kommuner. Baggrunden er et ønske om

at få et noget større erfaringsgrundlag vedrørende løsningen af denne opgave, altså tilkendelse af førtidspensioner.

Efter lov om frikommuner har to kommuner allerede haft denne kompetence i en tid, og de erfaringer, der er indhøstet fra disse to kommuner, er overvejende gode. Efter dette lovforslag kan flere kommuner efter ansøgning inddrages i dette arbejde.

Det er vigtigt, at der bliver inddraget flere typer af kommuner, også kommuner af forskellig størrelse. Det er især vigtigt, mener jeg, at mindre kommuner kommer med i denne forsøgsordning, således at vi får et erfaringsgrundlag, som viser, om små kommuner i samarbejde er i stand til at løse opgaven.

Til beroligelse for dem, som er bekymrede over dette lovforslag, er det vigtigt at pointere, at der jo kun er tale om forsøg – om et skridt på vejen – til afklaring af, om vi skal gå det næste skridt, om vi skal tage skridtet fuldt ud og udlægge tilkendelseskompetencen helt generelt.

Sagen har været til debat igennem flere år og har også været gjort til genstand for udvalgsarbejde i det såkaldte Førtidspensionsudvalg. Der foreligger en rapport fra februar 1992 fra dette udvalg, som giver mange meget nyttige oplysninger om dette problem.

Betingelsen for at få kompetencen udlagt til en kommune er, at kommunen nedsætter et socialt koordineringsudvalg, hvori arbejdsmarkedets parter og praktiserende læger skal være repræsenteret.

Bekymringen omkring udlægningen går jo især på, om man kan behandle borgerne lige, når kommunerne hver især skal klare opgaven, om borgerne kan regne med at få en ensartet behandling, lige meget hvilken kommune de bor i. Derfor foreslås det også, at Ankestyrelsens funktioner udvides, således at man kan sikre denne ligelige behandling.

Debatten her i dag viser jo også, at bekymringen især gælder netop dette punkt omkring ligebehandlingen: Er det bedre at fastholde denne funktion centralt, eller skal man lægge den ud decentralt?

I Kristeligt Folkeparti har vi normalt det princip, at vi synes, det er godt at decentralisere, at lægge beslutningerne ud så tæt på borgerne som muligt; men her har vi så rystet lidt på hånden, kan man sige. Her har vi været lidt

[Lysholm Christensen]

forsigtige, fordi vi netop gerne vil være helt sikre på, at vi får en ligelig behandling af borgerne.

Men vi kan nu indhente et erfaringsgrundlag på baggrund af lovforslaget her, og derfor har vi ikke nogen bekymringer omkring det. Vi anbefaler lovforslaget, og vi anbefaler også de øvrige mindre ændringer, der er foreslået.

Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Her til morgen, da jeg mødte på arbejde, blev jeg mødt af en gruppe unge mennesker fra DSI, som var meget bekymrede for vedtagelsen af, at kompetencen på det her område skulle udlægges. Det er præcis derfor, det er så vanskeligt. Det er noget af det vanskeligste, jeg har haft med at gøre. Der er mange følelser involveret; man er delt vedrørende kompetencen mellem en tillid til, at det kan kommunerne godt, og en angst for den forskellighed, der måske kommer ud af det.

Det er da klart, at lovforslaget kunne have været et smukkere barn af udvalgsbetænkningen, men nu blev det sådan, fordi det er så langt, man kan komme på nuværende tidspunkt, fordi man har den tvivl i sig, om det nu går.

Derfor er det også, at man ønsker at lægge kompetencen ud på en måde, så kommunerne kan få den efter ansøgning, og dér er det klart, at jeg som minister er interesseret i, at så forskellige kommuner som overhovedet muligt søger og får kompetencen, så vi kan indhøste nogle erfaringer med det.

Når der står, at man kan lave et tværkommunalt koordinationsudvalg, er det klart, at de pågældende kommuner jo nødvendigvis må ligge sådan, at de i almindelighed har samarbejde på andre områder. Det har man, ved jeg, i små kommuner på områder som teknik, skolepsykologordning osv., og dér kan man så lave et fælles koordinationsudvalg.

Og så må man huske på, at dette koordinationsudvalg skal være der, fordi de mennesker, der skal have tilkendt pension, i de fleste tilfælde har en resterhvervsevne, og man kan jo på lokalt plan i langt højere grad tage stilling til anvisning af et job, end man kan, når man sidder et stykke derfra i det amtslige nævn.

Samtidig opretter man jo også i Ankestyrelsen et koordinationsudvalg til at hjælpe kommunerne.

Endvidere gør man kommunerne partsberettigede hos Ombudsmanden, hvad der er utrolig vigtigt at få med.

Det er altså et meget sammensat forslag, og tidnød er der muligvis også, men jeg vil da fra Socialministeriets side love al den hjælp, der er behov for, og jeg kommer også gerne selv i udvalget, fordi det er væsentligt at komme igennem med lovforslaget. Årsagen til, at vi helst skulle nå det, er jo bl.a., som fru Lilli Gyldekilde siger, at der jo er et løfte, vi gerne skulle have opfyldt, vedrørende en retsbestemt efterbetaling til pensionisterne; derfor er det væsentligt.

Når lovforslaget, hvis jeg skulle være så heldig at få det vedtaget, har fungeret et stykke tid – et års tid, vil jeg tro – har vi fået nogle erfaringer, som vi kan bygge videre på med hensyn til det meget ømtålige spørgsmål omkring kompetencen, og om kommunerne nu kan klare det.

Jeg fik et Danmarkskort her til morgen, hvor der var en del byvåben på, og det, de unge mennesker sagde til mig, var: Nu skal det ikke blive en tildeling, der er lige så forskellig som vores byvåben. Det, de var nervøse for, var økonomien, og en af de ting, de specielt var nervøse for, var, at tildeling af bil skulle blive kommunalt bestemt efter kommunekassen; men man opretter jo også et koordinationsudvalg i Ankestyrelsen, som i almindelighed, ved jeg, er meget striks på det område.

Jeg vil gerne sige, at selv om vi alle sammen huser disse forskellige opfattelser omkring kompetencen, så er det væsentligt, at vi får indhøstet nogle erfaringer på området. Derfor vil jeg håbe, at vi får et godt udvalgsarbejde om lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det, vi lige har hørt, er, hvad man normalt kalder ministerens svar til ordførerne, men jeg må desværre konstatere, at der ikke var et eneste svar på de spørgsmål, vi stillede.

Jeg vil gerne gentage et ret væsentligt spørgsmål: Hvad tænker ministeren med hensyn til tildelingen af ret til, at man kan få den fulde tilkendelseskompetence? Hvor mange kommuner kan få denne ret efter ansøgning? Er der tale om en fast kvote? Jeg synes, det er

[Pia Christmas-Møller]

ret afgørende at vide, om alle kommuner, som bare etablerer et socialt koordinationsudvalg, har ret til at få imødekommet deres ansøgning, eller om der er et loft eller andre kriterier indlagt. Det synes jeg er vigtigt for behandlingen af denne sag.

Jeg noterede, at ministeren sagde om forslaget:

»... hvis jeg skulle være så heldig at få det vedtaget...«

Ministeren er måske ikke helt klar over det, men ministeren har jo et flertal bag sig i og med, at hun repræsenterer en flertalsregering. Alligevel er der vel et eller andet sted et ønske hos alle om, at Folketinget også i en sådan situation bliver behandlet anstændigt. Et andet parti – jeg tror, det var SF – nævnte, at der er 17 dage til at behandle dette store og vanskelige forslag; så er det ærlig talt ikke for meget forlangt, at vi får svar på bare nogle få af de spørgsmål, vi stiller her under førstebehandlingen.

(Kort bemærkning).

Else Winther Andersen (V):

Jeg fik heller ikke svar på nogen af de spørgsmål, jeg stillede. Det ene var det samme, som fru Pia Christmas-Møller stillede: Hvor mange kommuner taler vi om i det her spil? Er det kun nogle forsøg ligesom under frikommuneforsøget, hvor der var to kommuner? Kan man sige, at man har lagt kompetencen ud til kommunerne, hvis man finder to mindre kommuner og siger, at så er det nok? Vi bliver nødt til at vide, hvad det er, vi forholder os til, når vi taler om, at der er nogle kommuner, der skal med i ordningen.

Jeg har nemlig også et Danmarkskort, og det spørgsmål, jeg stillede, var: Hvor i landet forestiller man sig det skal være? Er det hele landet, det drejer sig om, eller hvor?

Jeg fik heller ikke svar på, hvad man i grunden havde tænkt sig at gøre ved revaliderings- og pensionsnævnene på kort sigt, hvis det lykkes at få flere kommuner end to til at gå med i nogle forsøg. De får jo overskud af tid. Det kan da ikke passe, at der skal være en overkapacitet af medarbejdere dér, samtidig med at vi udvider årsværket i Den Sociale Ankestyrelse. Kommer det ikke til på kort sigt at gå lige op, og hvad har man tænkt sig på længere sigt?

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Der er to ting, jeg gerne vil henholdsvis sige og måske spørge om.

Der er 352.000 arbejdsløse i dette land. Kommunerne skal finde beskæftigelse til ca. 50.000-60.000 kontanthjælpsmodtagere, og så står vi her og snakker om, at folk på pension skal udnytte deres resterhvervsevne. Jamen hvor i alverden skal de få mulighederne fra til at udnytte den restevne? Jobbene er der jo ikke. Det, der sker – skal jeg hilse og sige fra mange, der har ringet til mig – er, at nu sidder førtidspensionisterne og ryster derhjemme for, hvad det her betyder: Vil de nu tage pensionen fra mig? Skal jeg nu tvinges ud i noget arbejde, som jeg ikke kan bestride – for jeg er jo invaliddespensionist – med fare for, at man skærer i min pension? Og den dag, hvor der eventuelt ikke er mere arbejde, er det jo sådan for pensionister, der er pensioneret af den ene eller anden eller tredje grund, at man ikke både kan få en social pension og være arbejdsløshedsforsikret. Det vil sige, at man kan risikere at få taget af pensionen og ikke kunne forsikre sig for den resterhvervsevne, man eventuelt kan tjene lidt kroner på, hvis det overhovedet lader sig gøre at få et arbejde.

Jeg synes, vi skal tænke os meget om på disse områder. Jeg synes, man bliver nødt til at inddrage arbejdsministeren, hvis man virkelig skal gå videre ad den vej, hvor jeg ellers hører, at mange diskussioner i socialpolitiske kredse går på, at vi nu skal til at gå væk fra resterhvervsevnebegrebet, for det har ingen værdi i en arbejdsløshedsperiode.

Det andet, jeg ville sige, er, at det bliver sagt af flere ordførere og også af ministeren, at de erfaringer, man har, er gode. Det håber jeg da at man kan dokumentere over for udvalget, for jeg har ikke hørt et eneste sted fra, at erfaringerne med det forsøg, der foregår i øjeblikket, er gode. Men det er jo også, fordi jeg får opringtongerne fra de pensionister, som har fået afslag.

Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Til fru Pia Christmas-Møller vil jeg gerne sige, at når jeg taler om at få lovforslaget vedtaget, og gør det så beskedent, som jeg gjorde, så er det, fordi det er vigtigt for mig, at der er så stort et flertal som overhovedet muligt bag den

[Socialministeren]

lovgivning, vi laver på det sociale område, for det giver den største tryghed hos de mennesker, den skal virke for. Det var såmænd det, jeg mente med det.

Til fru Else Winther Andersen vil jeg gerne sige, at der ikke er nogen kvote eller noget loft. Det vil alene være et spørgsmål om kommunernes parathed og villighed til at etablere det. Det vil give os de erfaringer, der gør, at vi får en strømpil for, hvorvidt vi til sin tid skal udlægge hele kompetencen; det vil jo vise sig på den måde. Der er ikke nogen kvote eller noget loft, men det er klart, at hvis det kun er store kommuner, der søger, må vi forsøge at hjælpe de mindre kommuner til meget gerne at gå sammen på tværs, få kommuner, der ligger tæt ved hinanden, til at etablere et koordineringsudvalg og påtage sig opgaven, så vi får nogle erfaringer på området.

Til fru Lilli Gyldenkilde: Regeringen arbejder med at få handicappede ud på arbejdsmarkedet; det kan lyde som et paradoks i dag, ja, men reelt har arbejdsgiverne været meget interesseret i spørgsmålet, og vi har fået et godt samarbejde i gang.

Det er min opfattelse, at skulle det være muligt at få handicappede ind på arbejdsmarkedet, skal det foregå lokalt inden for de forskellige sektorer, man har – det er meget ofte i den offentlige, det sker, men jeg så meget gerne, at det også blev i den private. Det er en af de ting, vi arbejder med. Jeg er godt klar over, at der er problemer med hensyn til at forsikre sig for resterhvervsevnen, men hele spørgsmålet om pension i forhold til funktionsevne kommer vi nok til at arbejde videre med.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg skal takke ministeren for svaret. Jeg er fuldstændig enig med ministeren i, at det er vigtigt, at der er så store og brede flertal bag den sociale lovgivning som overhovedet muligt. Det var også baggrunden for mine måske lidt krasse bemærkninger før, for så er det jo en forudsætning, at vi har en dialog imellem regeringen og oppositionen, og det forudsætter også, at vi får svar på de spørgsmål, vi stiller.

Jeg forstår ministerens svar sådan, at ministeren ikke kan forestille sig en situation, hvor hun på noget tidspunkt giver afslag til en kommune, som opfylder den ene betingelse, som er

indbygget i lovforslaget, nemlig at den har etableret et socialt koordinationsudvalg. Opfylder kommunen den betingelse, vil den få ministerens blå stempel og få lov til at køre løs. Det synes jeg var meget nyttigt at få afklaret. Det var sådan set bare det, vi nu i tre omgange har forsøgt at få svar på; det er så lykkedes, og det takker jeg for.

Steffen Kjærulff-Schmidt (FP):

Jeg omtalte i mit indlæg tidligere de merudgifter, der er forbundet med forslaget gennemførelse, og det skal retfærdigvis siges, at det ikke er ændringen af tilkendelseskompetencen, men andre elementer i lovforslaget, der i meget vidt omfang – måske i alt væsentligt – tegner sig for de merudgifter, der er kalkuleret med. Dog fortjener det selvfølgelig en overvejelse og en undersøgelse i udvalget, om der ikke også vil være betydelige – måske endda meget betydelige – merudgifter forbundet med, at man opretter en række udvalg, som skal virke ude i de enkelte kommuner, frem for at man benytter den ekspertise, som er til stede i forvejen.

Jeg vil spørge ministeren, om vi kan regne med, at ministeriet vil hjælpe os med i udvalget at fremskaffe nogle relevante oplysninger om de merudgifter, som vi i hvert fald i Fremskridtspartiet mener må forventes med den opbygning, der er lagt op til.

Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):

Ja. Jeg tror i øvrigt, at jeg har sagt det før og har givet tilsagn om det. Nu er det så heldigt, at embedsmændene på området sidder nede i logen, og det er min overbevisning, at de allerede er gået i gang med at regne på det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 245:

Forslag til lov om sociale ydelser på Færøerne.

Af socialministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 14/4 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Lovforslaget drejer sig om, at det færøske hjemmestyre selv skal fastsætte nærmere regler på det sociale område. Forslaget bygger på en aftale, der er indgået den 6. april 1993 mellem den danske regering og det færøske hjemmestyre. Det, det drejer sig om, er, at man fremover overgår til at få en rammelov med nogle minimumsregler. Det er hensigten, at det skal gælde fra 1. januar 1995, hvor der iværksættes en ny ordning for bloktilskud til det færøske hjemmestyre.

Det bliver så fremover lagtingslove, der skal fastsætte de nærmere regler om sociale foranstaltninger på Færøerne. Det vil dog være sådan, at de nuværende love gælder, indtil Færøerne har vedtaget love på området, sådan at vi ikke efterlader Færøerne i et tomrum med hensyn til sociale love.

Jeg synes også, det er vigtigt – det er i hvert fald vigtigt for Socialdemokratiet – her at understrege, at den ret, folk med vidtgående handicap har til at komme til behandling i danske amter, opretholdes med dette forslag.

Vi ser meget positivt på lovforslaget og vil tage vel imod det i udvalgsbehandlingen og støtte det.

Pia Christmas-Møller (KF):

Nu har den socialdemokratiske ordfører gennemgået både baggrunden for og hovedprincipperne i selve lovforslaget, så det vil jeg springe over og gå direkte til de to spørgsmål, som vi har til lovforslaget.

Det ene knytter sig til den tidshorisont, hvormed man agter at gennemføre disse ting på Færøerne. Man skriver i fremsættelsestalen, at regeringen forventer, at erstatningen ved lagtingslove vil være sket inden for en nærmere årrække, som skal fastlægges ved aftale mel-

lem socialministeren og landsstyremanden på det sociale område. Det kunne vi godt tænke os at få lidt mere præcist belyst: Hvad er en nærmere årrække?

Når vi har gennemført en aftale med Færøerne, som betyder, at vi i højere grad skal overgå til bloktilskudsordninger og dermed til rammelovgivning, så er det vel naturligt, at Lagtinget også i en vis fart får fulgt det op med de nødvendige følgelove. Så vi vil gerne høre, om ministeren har en mere præcis fornemmelse af, hvad en nærmere årrække egentlig er.

Det andet, jeg gerne vil spørge til, vedrører revisionen: Hvem har egentlig ansvaret for, at der bliver foretaget en uvildig og uheldet revision af det sociale område på Færøerne? Er det en færøsk sag, og er det i givet fald betinget af dansk lovgivning og danske kriterier eller hvordan? Kort og godt: Hvordan har vi snor i, at pengene nu også bliver brugt til de ting, som vi er blevet enige med det færøske landsstyre om?

Ellers er vi positivt indstillet over for at bære lovforslaget igennem.

Else Winther Andersen (V):

I dette lovforslag bemyndiges det færøske hjemmestyre til at fastsætte regler for det sociale område, sådan at hjemmestyret får en øget mulighed for selv at tilrettelægge og tilpasse den færøske sociallovgivning til de særlige færøske forhold.

Der er ingen tvivl om, at der er tale om en budgetmæssig forenkling i forhold til den tidligere ordning, der på det sociale område bestod af en blanding af bloktilskud og refusioner.

Det er vel snart alle områder inden for det sociale område, der skal overgå til hjemmestyret, efterhånden som man får lovene vedtaget i Lagtinget som erstatningslove.

Det, at Færøerne selv får ansvaret for at fordele og lægge det serviceniveau, de ønsker, mener jeg også lægger op til en større ansvarlighed, for de kan så ikke bare sende regningen tilbage til Danmark, som det i nogen udstrækning har været tilfældet med refusionsordningen.

Venstre har nogle spørgsmål, men hvis ministeren ikke kan svare på dem i dag, vil vi stille dem gennem udvalget. Det ene det er: Hvor lang tid forventer man at det vil tage Færøerne at få gennemført disse love? Som sagt står der i